

ІДЕНТИЧНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

*ШВАЮК Юліана, здобувачка вищої освіти
спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування
Миколаївський національний аграрний університет*

Анотація: У роботі досліджено вплив інформаційного суспільства на ідентичність особистості, розкрито особливості співвідношення *ipse-* та *idem-* ідентичності у цифровому середовищі.

Ключові слова: ідентичність, інформаційне суспільство, вплив, інформаційно-комунікаційні технології, *ipse-* та *idem-* ідентичності.

Проблема ідентичності особистості нині посідає провідне місце серед тем, які активно досліджуються в різних науках. До її аналізу долучаються представники філософії, соціології, психології, педагогіки, політології та інших напрямів. Такий широкий спектр поглядів зумовлений її винятковою актуальністю: у сучасному суспільстві ідентичність постає як життєво необхідною умовою існування, так і свідомим завданням кожної людини, будучи складовою її особистісного світу. Вона слугує містком між минулим та майбутнім, оскільки через зв'язок із власною і колективною історією визначає горизонти подальшого розвитку [1].

У соціально-психологічному контексті ідентичність постає як здатність людини до самореалізації та самоототожнення в конкретних соціальних обставинах. Філософія розглядає її як найвищий рівень процесу соціалізації, коли індивід вибудовує взаємини з суспільством через зіставлення себе з колективними цінностями, культурними традиціями чи історичними епохами. Завдяки цьому відбувається формування соціальних ролей і статусів, що відображаються в потребах, мотивах, установках і на зрілому щаблі розвитку — у сформованій системі цінностей.

У сучасному інформаційному світі відбувається оновлення підходів до розуміння ідентичності. З одного боку, Інтернет відкриває простір для комунікації та об'єднання людей різного походження, світогляду й освітнього рівня у певні спільноти. З іншого боку, проблеми анонімності та складність автентифікації користувачів ставлять під питання їхню здатність цілісно

усвідомлювати власне життя — як особисте, так і професійне — та керувати ним у віртуальному середовищі [2].

Цифрові комунікаційні системи та інтерактивні онлайн-додатки формують інноваційні способи людської взаємодії, що характеризуються амбівалентним впливом на ментальне здоров'я користувачів. Позитивний аспект полягає у можливості знаходити однодумців та отримувати моральну підтримку через віртуальні спільноти. Негативний бік виявляється у ризику формування залежності від інтернет-середовища, що може спричинити соціальну дезадаптацію та емоційні розлади, особливо коли люди схильні оцінювати власні досягнення крізь призму штучно створених успішних іміджів, які транслюють інші учасники цифрового простору [3].

У цифровому середовищі сучасна людина стикається з різними видами ідентичності, які трансформуються під впливом інформаційно-комунікаційних технологій. **Iipse-ідентичність** відображає внутрішнє відчуття власного «я», тоді як **idem-ідентичність** формується під впливом зовнішніх обставин, соціального оточення та конкретних ситуацій. Сучасні інформаційні системи збирають дані про користувачів, створюють цифрові профілі і впливають на idem-ідентичність, часто без свідомої участі людини, що може позначатися на її ipse-ідентичності. Особистісний світ поступово занурюється у безособовий віртуальний простір, що призводить до втрати автономності свідомості та відстороненості від наслідків власної поведінки і взаємодії з інформацією. Сучасна суспільна установка передбачає, що інформаційне середовище повинно зміцнювати ipse-ідентичність, яка слугує основою для формування idem-ідентичності. Це водночас сприяє розвитку соціальної відповідальності щодо психічного та духовного здоров'я користувачів в умовах масового інформаційного впливу [4].

Інформаційне суспільство відіграє ключову роль у формуванні особистісної ідентичності. Завдяки цифровим технологіям і комп'ютеризації люди зазнають стрімких змін, проте це водночас обмежує їхню здатність до природного спілкування з іншими, до якого людський організм адаптований на фізичному, біологічному та психологічному рівнях [4].

Література:

1. Н. М. Дашенкова, О. А. Бакаленко. Ідентичність особистості в суспільстві «плинної сучасності»: між «Сцилою» соціальної типовості та «Харибдою» індивідуалізму. 1-2 с. URL: [file:///C:/Users/ADMIN/Downloads/2222-Article%20Text-4317-1-10-20150502%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/ADMIN/Downloads/2222-Article%20Text-4317-1-10-20150502%20(3).pdf) (дата звернення: 22.09.2025)
2. О. В. Запорожченко. Ідентичність особистості в умовах інформаційного суспільства. 2020. 13 с. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/8546ad50-0907-4f72-956b-bb9ed969723f/content> (дата звернення: 22.09.2025)
3. Матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції «Особистість та суспільство в цифрову еру: психологічний вимір». Лісовенко А. Ф., Карасені О. В. Ідентичність особистості у кіберспорті. Одеса. 2024. 107 с. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/3eac0900-eac5-46b6-b950-cf880035b7a8/content> (дата звернення: 22.09.2025)
4. Запорожченко О. В., Майданюк І. З., Гоян І. М., Петранюк А. І. Вплив інформаційного суспільства на формування ідентичності особистості: філософський аспект. 2023. 142 с. URL: <https://almanac.npu.kiev.ua/index.php/almanac/article/view/286/267> (дата звернення: 22.09.2025)

Annotation: The work examines the influence of the information society on the identity of the individual, reveals the peculiarities of the ratio of ipse- and idem-identity in the digital environment.

Key words: identity, information society, influence, information and communication technologies, ipse- and idem- identities.

*Науковий керівник – СУРІНА Ганна,
к.філос.н., ст. викладач
кафедри українознавства та суспільних наук,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*